

ФЕСТИВАЛЬ КОМЕДІЇ «ЗОЛОТІ ОПЛЕСКИ БУКОВИНИ»

У статті йдеться про організаційні аспекти театрального фестивалю «Золоті оплески Буковини» та його роль у театральному просторі України. Розглянуто загальну спрямованість та функціонування цього фестивалю від його початку становлення до наших днів.

Ключові слова: фестиваль, театр, вистава, актор, Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний театр імені Ольги Кобилянської.

Статья освещает организационные аспекты театрального фестиваля «Золотые аплодисменты Буковины» и его роль в театральном пространстве Украины. Рассмотрена общая направленность и функционирование этого фестиваля от начала его становления до наших дней.

Ключевые слова: фестиваль, театр, спектакль, актер, Черновицкий академический областной украинский музыкально-драматический театр имени Ольги Кобылянской.

The article deals with organizational aspects of the theatrical festival «Golden applause of Bukovina» and its role in theater space of Ukraine. The general orientation and functioning of this festival from its beginning to the present day is considered.

Key words: festival, theater, performance, actor, Chernivtsi academic regional Ukrainian musical drama theater named after Olga Kobylianska.

Театральне відродження незалежної України багато в чому завдячує різноманітним театральним фестивалям, що проводились у багатьох містах, Основною їх метою було заохочення глядача до театрів у фінансово та культурно важкі роки. Серед них – «Золотий лев» у Львові, «Прем'єри сезону» в Івано-Франківську, «Мельпомена Таврій» в Херсоні та інші. Роль та творча користь цих заходів залишається значною мірою ще не дослідженою. Докладаючи організаційних зусиль у організації фестивалів, театральні установи мають на меті не лише отримання прибутку, а й розширення співпраці між театрами, визначення їх кращих творчих здобутків.

Ця стаття присвячена аналізу театрального фестивалю «Золоті оплески Буковини», – фестивалю, що мав вплив на все театральне мистецтво України.

На початку ХХІ століття в нашій незалежній державі розпочалося зрушення тектонічних плит театрального мистецтва. У місті Чернівці, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 17.05.01 р. № 529, у 2003 році на базі Чернівецького академічного обласного українського музично-

драматичного театру імені Ольги Кобилянської було започатковано регіональний фестиваль комедії «Золоті оплески Буковини» [1, 2]. Того ж року Чернівецька театральна громада активно починає роботу над підготовкою цього заходу, який би мав відбутися восени. На «перші проби» було запрошено театри з Рівного, Львова, Івано-Франківська, Тернополя, Хмельницька та Ясс (Румунія). Єдина вада свята полягала у відсутності професійної оцінки та критики, на той період у Чернівцях таких фахівців, на жаль, не було, а запросити просто не здогадалися.

Засновниками цього унікального і єдиного комедійного фестивалю виступили Міністерство культури України, Львівське регіональне відділення Національної спілки театральних діячів України, Чернівецька обласна державна адміністрація, управління культури Чернівецької обласної державної адміністрації та Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний театр імені Ольги Кобилянської.

У організації фестивалю акцентувалося, головним чином, на налагодженні прогресивних тенденцій у розвитку українського національного

театрального мистецтва та формуванні оптимістичного світогляду громадян молоді незалежної Української держави. Основною метою фестивалю було пропагування театрального мистецтва, зокрема найоптимістичнішого драматургічного жанру – комедії, із залученням до участі у фестивалі найкращих професійних театрів України. Він також вельми сприяв творчому поступу Чернівецького академічного обласного українського музично-драматичного театру. Також під час проведення фестивалю значна увага приділялася культурному та естетичному вихованню громадян України на кращих здобутках театрального мистецтва та національних культурних цінностях. Завдяки цьому фестивальному рухові відбувається налагодження дружніх зв'язків та обмін досвідом творчих працівників театрів (артистів, директорів, художніх керівників, режисерів, сценографів), обговорення і вирішення проблем розвитку національного театрального мистецтва та їх взаємозбагачення під час творчих зустрічей і проведення прес-конференцій за участю представників державних, культурно-мистецьких організацій, установ та засобів масової інформації. Завдяки театральному фестивалю комедії «Золоті оплески Буковини» розпочалося розширення співпраці різних театральних колективів та визначення їх найкращих творчих здобутків на конкурсній основі.

У 2003 р. у першому фестивалі взяли участь шість театрів заходу України: Львівський Національний академічний український драматичний театр імені Марії Заньковецької, Тернопільський академічний обласний український драматичний театр імені Тараса Шевченка, Івано-Франківський обласний драматичний театр імені Івана Франка, Чернівецький обласний український музично-драматичний театр імені Ольги Кобилянської, Львівський Перший театр для дітей та юнацтва, Коломийський обласний драматичний театр. Перший фестиваль не мав конкурсної основи, проте кожен колектив отримував диплом учасника. Зацікавлення глядачів та преси перевершило будь-які сподівання – на виставах був аншлаг. Під час перегляду вистав щовечора, зала була переповнена, а шпальти місцевих газет яскравили різними емоційними рядками [1, 2].

Поступово підвищувався організаційний рівень, до фестивальної мапи приєднувалися дедалі більше міст (Вінниця, Чернігів, Київ, Брест). Невдовзі виникає нова конкурсна програма, з'являються нові номінації, професійне журі. А з ініціативи нового завідувача літературної частини

Наталії Федорович, останні два роки відбувається «Форум на канапі»: після перегляду кожної вистави, у фойє на другому поверсі збираються актори, глядачі, журі й обговорюють побачене, лунають критичні думки театрознавців, щирі враження звичайних любителів, обговорюються деталі акторської та режисерської професій. По закінченні фестивалю поважне журі обирало переможців у різних номінаціях, як-от: найкраща головна чоловіча та жіноча роль, найкраща роль другого плану, найкраща вистава, режисура, сценографія, музичне оформлення й спеціальна премія журі.

З 28 березня по 3 квітня 2005 р. відбувся другий театральный фестиваль комедії «Золоті оплески Буковини» [1, 2]. У ньому взяли участь сім театрів: Львівський Національний театр ім. М. Заньковецької з виставою «Романтики» Е. Ростана, Тернопільський академічний обласний український драматичний театр імені Тараса Шевченка з комедією «Мартин Боруля» І. Карпенка-Карого, Івано-Франківський обласний драматичний театр ім. Івана Франка з постановкою «Дерева вмирають стоячи» А. Касона, Чернівецький обласний драматичний театр імені Ольги Кобилянської з виставою «Джаз подружнього життя» Мюррея Шизгала, Хмельницький обласний музично-драматичний театр ім. Г. Петровського з постановкою «Євангеліє від Івана» А. Крима, Волинський обласний український музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка зі спектаклем «Неаполь – місто попелюшок» Н. Ковалик, Духовно-мистецький центр «Голос» з постановкою «Мина Мазайло» М. Куліша [2, 1].

У 2006 році у фестивалі продовжують щорічно брати участь зарубіжні колективи – театри з Румунії, Білорусі. Того року в театральному заході взяли участь вісім колективів: Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Шевченка з постановкою «Труфальдіно із Бергамо» К. Гольдоні, Чернігівський обласний академічний український музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка з виставою «Бригадир» інсценізація, Яський національний театр ім. Васіле Александрі з постановкою «Шлюб з примусу» Г. Рябкіна, Чернівецький обласний музично-драматичний театр ім. О. Кобилянської з комедією «Заповіт цнотливого бабія» А. Крима, Волинський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка з комедією «Приборкання норовливої» В. Шекспіра, Івано-Франківський обласний драматичний театр ім. Івана Франка з виставою «Моделі сезону» Г. Рябкіна, Хмельницький обласний музично-дра-

матичний театр ім. Г. Петровського з виставою «Весільний марш» В. Азернікова, Львівський національний театр ім. М. Заньковецької зі спектаклем «Хелемські мудреці» М. Гершензона [3, 1]. Починаючи з 2006 року театральний фестиваль «Золоті оплески Буковини» стає однією з головних мистецьких подій України.

В 2007 році відкриття фестивалю збіглося з відкриттям 77-го театального сезону Чернівецького театру. Головою журі того року було запрошено народну артистку України, професора Київського театального університету В. Зимню, свого часу – провідну актрису Чернівецького театру. Того року ж участь у фестивалі взяли колективи майже з усієї України та Румунії [4, 4]. Впродовж десяти днів глядачі мали змогу побачити найкращі комедійні вистави Львівського, Тернопільського, Чернігівського, Рівненського, Вінницького театрів. Другий рік поспіль брав участь Ясський національний театр ім. Василе Олександрі з Румунії. Постановки оцінювалися у дев'яти номінаціях: нагороду за найкращу виставу «Потрібен брехун» (Д. Псафас) отримав Вінницький театр ім. Садовського, номінацію на кращу сценографію отримала робота у виставі «Дивна місіс Севідж» художника-постановника Чернівецького театру ім. О. Кобилянської – Петра Магратія. Нагороду за найкраще музичне оформлення вистави отримав Рівненський обласний академічний музично-драматичний театр; за найкраще пластичне вирішення вистави – Чернігівський театр ім. Т. Шевченка. Номінацію за найкращий акторський ансамбль було присвоєно Ясському театру ім. В. Олександрі. Нагороду за кращу головну жіночу роль отримала народна артистка України, актриса Тернопільського театру ім. Т. Шевченка Людмила Давидко. Номінацію за найкращу чоловічу роль виграв Анатолій Вольський, актор Вінницького театру ім. Садовського. Артистка Чернівецького театру Наталія Богач отримала нагороду за найкращу жіночу роль другого плану у виставі «Дивна місіс Севідж» [5, 6].

У 2009 році участь у фестивалі беруть два національних театри – Київський ім. Івана Франка з виставою «Одруження» М. Гоголя та Львівський ім. М. Заньковецької з постановкою «Сто тисяч» І. Карпенка-Карого [6]. Участь брали й інші театри: Вінницький, Рівненський й Івано-Франківський академічні музично-драматичні театри. Вони продемонстрували глядачам вистави «Хелемські мудреці» М. Гершензона, «На щастя всім розбілася супниця» Р. Ламуре, «Дуже проста історія» М. Ладю. Чернігівський молодіжний театр предста-

вив увазі глядачів «Декамерон» Д. Боккаччо. Також того року до фестивальної афіші було внесено феєрію «Сон літньої ночі» В. Шекспіра. А також «Безіменну зірку» М. Себастьяна в постановці театру-студії «Голос» та «Як лисиця ведмедя обманула» М. Супоніна – обласного театру ляльок. На відкриття та завершення «Золотих оплесків Буковини» було запрошено шоу Буковинського театру вогню «Фенікс». Слід відзначити й учасників із зарубіжжя – Білоруський державний молодіжний театр із Мінська з музичною комедією «Банкрут» О. Островського [7, 8]. Режисер фестивалю А. Романов відзначав: «Білоруська театральна школа відмінна від української. Інакшість завжди інтригує, приваблює. Це своєрідний імпульс до взаємозбагачення, що його має за мету кожен фестиваль».

З кожним роком успіх фестивалю зростає, як наслідок росла зацікавленість українського глядача театральним мистецтвом, зумовлюючи потребу в організаціях таких заходів. Завдяки цьому театральному фестивалю глядачі отримали можливість досягнути найкращі здобутки українського театального мистецтва, як прояву національної культури. Оцінку мистецького доробку фестивалю забезпечувало авторитетне журі, головою якого був заслужений діяч мистецтв України Петро Денисович Колісник, режисер, художній керівник Театру-студії «Голос». Заступником – Сорокоумов Ігор Анатолійович, начальник управління культури Чернівецької обласної державної адміністрації. Члени журі – Г. Канарська, театрознавець, головний редактор журналу «Театральна бесіда» (м. Львів), І. Вишневецька, начальник відділу інформації Чернівецької міської ради, Л. Сергєєва, головний редактор ТРК «Чернівці» Л. Годнюк. Поступово зростала підтримка театального фестивалю меценатами. Покращувалось фінансове забезпечення на місцевому рівні [7, 8].

Творчі колективи привезли найкращі свої роботи в 2010 р. Захід того року був рекордним за тривалістю – 9 днів. Фестиваль відбувся з 23-го по 31 жовтня 2010 року. Було представлено десять вистав.

Уперше до Чернівців завітав Київський національний театр оперети із виставою «Звана вечерея з італійцями» Ж. Оффенбаха. Столицю представляв і Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка з виставою «Швейк» за Я. Гашеком. Вінницький обласний український академічний музично-драматичний театр ім. М. Садовського звернувся до французької комедії «Bon appetite, або Гарнір по-французьки» М. Камолетті. Львівський національний академічний український дра-

матичний театр ім. М. Заньковецької привіз п'єсу на одну дію – «Венера в хутрі» Л. фон Захер-Мазоха. Чернігівський обласний молодіжний театр пародіював Шекспіра з виставою «Агов, Джульєтто» за п'єсою єврейського автора Е. Кішона. Івано-Франківський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка виступив із комедією М. Фрейна «Театр». Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка запропонував музичну комедію «Як повернути чоловіка» – лібрето Ю. Рибчинського. Гості із сусідньої Румунії – Ясський національний театр ім. В. Александрі привіз комедію румунською мовою «Made in est (Зроблено на заході)» М. Кеяну. Господарі відкривали фестиваль прем'єрною історією кохання «Мандрівні зорі, або життя – театр» В. Л. Воробйова за Шолом-Алейхемом. Чернівецький театр-студія «Голос» подарував народну комедію «Батьківські пороги» за Г. Тютнником [8].

У 2011 році з 21–30 жовтня відбувся сьомий фестиваль «Золоті оплески Буковини. Того року у фестивалі взяли участь одинадцять колективів: Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка з комедією «Супниця, або Порцелянові пристрасті» Р. Ламуре, Білоруський державний молодіжний театр з виставою «Якби я мав золоті гори» М. Ладо, Львівський національний академічний драматичний театр ім. М. Заньковецької з комедією «Небилиці про Івана» за мотивами І. Миколайчука, Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний театр ім. О. Кобилянської з постановкою «Шалене суботнє надвечір'я» М. Мітуа, Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка з виставою «Боїнг, боїнг» М. Камолетті, Ясський національний театр ім. В. Александрі зі спектаклем «Natura moarta cu nepot obez» І. Сапдару, Київський національний академічний театр оперети з постановкою «Ключ на бруківці, або Пригоди весільної ночі» Ж. Оффенбаха, Коломийський академічний обласний український драматичний театр з комедією «Отак загинув Гуска» М. Куліш, Театр-студія «Голос» зі спектаклем «Патріот» за мотивами творів І. Франка, Івано-Франківський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка з виставою «Vivat Women» А. Менчела та Київський національний академічний драматичний театр ім. І. Франка з комедією «Приборкання норовливої» В. Шекспіра. Цього ж року спостерігається суттєве збагачення репертуару [9, 1].

У 2012 році фестиваль тривав з 22 по 30 жовтня. Того року у фестивалі узяли участь такі колективи: Тернопільський академічний обласний український драматичний театр імені Т. Шевченка з комедією «Господиня заїзду» К. Гольдоні [10, 4], Львівський національний академічний український драматичний театр імені М. Заньковецької з виставою «Ромео і Джульєтта в кінці листопада» Я. Отченашека, Миколаївський академічний художній російський драматичний театр з постановкою «Руководство для желающих жениться» А. Чехова, Румунський театр імені Міхая Емінеску зі спектаклем «O poarte nebuna, nebuna» («Шалена, шалена ніч») Р. Куні, де вистава йшла мовою оригіналу, Вінницький обласний український академічний музично-драматичний театр імені М. Садовського з комедією «Ревізор» М. Гоголя, Київський національний академічний театр оперети з постановкою «За двома зайцями» М. Старицького, Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний театр імені О. Кобилянської з комедією «Шельменко Денщик» Г. Квітки-Основ'яненка та Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка з комедією «Жона є жона» А. Чехова. Того ж року після закінчення фестивалю відбувся «круглий стіл» за участю драматургів України О. Гавроша та В. Маковій, завіттів театрів – учасників фестивалю та журі [11, 8].

У 2013 році в театральному фестивалі «Золоті оплески Буковини» взяли участь дев'ять театральних колективів: Ясський національний театр ім. В. Александрі з постановкою «Карнавал у Яссах» В. Александрі, Чернігівський обласний академічний український музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка з виставою «Інцидент» Л. Лушарі, Коломийський академічний обласний український драматичний театр ім. І. Озаркевича зі спектаклем «Мораль пані Дульської» Г. Запольської, Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка з виставою «Дванадцята ніч» В. Шекспіра, Київський національний академічний театр оперети «Таке єврейське щастя» О. Каневського, Закарпатський обласний український музично-драматичний театр з комедією «Здрастуйте, я ваша тітонька» Б. Томаса, Львівський національний академічний український драматичний театр імені М. Заньковецької з виставою «Пані міністрові» Б. Нушича, Румунський театр ім. Міхая Емінеску зі спектаклем «Безіменна зірка» М. Себастьяна, Київський національний академічний драматичний театр ім. І. Франка з спектаклем «Грек Зорба» Н. Казандзакіса [12].

З 23 жовтня по 2 листопада 2015 році відбувся десятий театральний фестиваль «Золоті оплещи Буковини». Того року в ньому взяли участь одинадцять колективів: Івано-Франківський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. І. Франка з виставою «Енеїда» І. Котляревського, Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Кобилянської з постановкою «Густеп та різний «Мотлох»» Р. Байера, Вінницький обласний український академічний музично-драматичний театр ім. М. Садовського з комедією «Медовий місяць, або Ноїв ковчег» В. Селезньова, Чернігівський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка зі спектаклем «Комедія помилок» В. Шекспіра, Київський національний академічний театр оперети з постановкою «Сорочинський ярмарок» М. Гоголя, Львівський національний академічний український драматичний театр імені М. Заньковецької з виставою «Блазні мимоволі» О. Огородника, Ботошанський театр (Румунія) ім. М. Емінеску з виставою «Гроші з неба» («Bani din cer») Р. Куні, Коломийський академічний обласний український драматичний театр зі спектаклем «Езоп» Г. Фігейреду, Київський національний академічний драматичний театр ім. І. Франка з виставою «Дами і гусари» О. Фредро, Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка з комедією «Занадто одружений таксист» Р. Куні та Національний академічний драматичний театр ім. Л. Українки з виставою «Нахлібник» («Нахлебник») І. Тургенева [13].

У 2016 році за всі попередні роки спостерігалася найбільша кількість учасників фестивалю з двадцяти колективів [14, 12]. Серед них: Тернопільський академічний обласний театр актора і ляльки з казкою «Алі-Баба та розбійники», В. Сміхова, Львівський академічний театр «Воскресіння» з постановкою «Глорія» (вулична вистава), Львівський національний центр театального мистецтва ім. Л. Курбаса – творча майстерня «Театр у кошику» з виставою «Білі мотилі, плетені ланцюги» за мотивами творів В. Стефаніка, Київський національний академічний театр оперети з концертом «Осіньна феєрія», Рівненський академічний обласний театр ляльок з комедією «Бабусині пригоди», О. Олеса, Рівненський обласний академічний український музично-драматичний театр зі спектаклем «Каліка з острова Інішман», М. Макдонах, Івано-Франківський академічний обласний український музично-драма-

тичний театр ім. І. Франка з постановкою «Слава героям», П. Ар'є, Чернігівський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка з виставою «Целофанове щастя», К. Ходікяна, Чернівецький академічний обласний український музично-драматичний театр ім. О. Кобилянської з п'єсою «Запечатаний двірник», Ю. Федьковича, Київський театр української традиції «Джерело» з постановкою «У Києві на Подолі» за мотивами М. Янчука, Ботошанський театр (Румунія) ім. М. Емінеску з виставою «Ти мій Бог» («Tu esti domnezeul meu»), А. Герні, Ужгородський Закарпатський академічний обласний театр ляльок з казкою «Недотепа із вертепа», Д. Кешеля, Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка з комедією «Тітонька Чарлі», Б. Томаса, Хмельницький академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М. Старицького з виставою «Не такий, як усі», О. Слаповського, Коломийський академічний обласний український драматичний театр з постановкою «Анничка», І. Озаркевича, Вінницький обласний український академічний музично-драматичний театр ім. М. Садовського з п'єсою «Ніч святого Валентина», О. Марданя, Волинський академічний обласний український драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка з комедією «Любов до скону», А. Ніколаї та дві вистави Київського національного академічного драматичного театру ім. І. Франка «Не плачте за мною ніколи» за мотивами творів М. Матіос та «Зірка, або Інтоксикація театром», Н. Кауарда [15, 12].

За роки існування фестивалю у ньому взяли участь близько 30-ти різних театральних колективів України (зі Львова, Кисва, Рівного, Тернополя, Чернігова, Івано-Франківська, Вінниці, Луцька, Черкас, Миколаєва). Починаючи з 2006 р. у фестивалі щорічно беруть участь зарубіжні колективи, а саме театри з Румунії, Німеччини та Білорусі.

У 2006 р. вистави переглянуло 4166 глядачів. У 2007 році було вже десять постановок та 4777 відвідувачів. Станом на 2009 рік відбувся показ дев'ятох вистав, які переглянули 4747 осіб. У 2010 р. поставлено дев'ять вистав з аудиторією в 4048 глядачів. У 2011 р. десять вистав відвідало 4085 осіб. Станом на 2012 рік вісім вистав переглянуло 4661 глядачів. У 2013 р. дев'ять постановок зібрали 4882 шанувальники театального мистецтва. Наступного, 2015 року відбулося дев'ять вистав з аудиторією в 4185 осіб. Нарешті в 2016 р. творчий доробок фестивалю надзвичайно виріс: дев'ятнадцять вистав та найбільша кількість гля-

дачів – 6180. Того року фінансування фестивалю відбувається як за рахунок продажу квитків, так і спонсорської допомоги.

Під час перебігу фестивалю головним чином акцент ставиться не лише на вітчизняних творах, а й на зарубіжних матеріалах. З кожним роком простежується тенденція збагачення репертуару. Театральний фестиваль «Золоті оплески Буковини» відіграє неабияку роль в обміні досвідом роботи творчих працівників театрів, артистів, директорів, художніх керівників, режисерів, сценографів. Фестиваль – сцена для обговорення й вирішення проблем розвитку національного театального мистецтва. Шлях до взаємозбагачення під час творчих зустрічей і проведення прес-конференцій за участю представників державних, культурно-мистецьких організацій та установ і засобів масової інформації. З кожним роком фестиваль набирає популярності, він відомий не лише на теренах нашої держави, а й за її межами. Успіх цього фестивалю свідчить про велике зацікавлення буковинців і мешканців інших регіонів нашої держави театральним мистецтвом.

Джерела та література

1. Положення про Всеукраїнський фестиваль комедії «Золоті оплески Буковини» 2003 року / Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 529 від 17 травня 2001 року // Архів Чернівецького академічного обласного українського музично-драматичного театру ім. Кобилянської. – Чернівці, 2003.
2. Заславець Г. Чернігівщина стає ближче до Буковини / Григорій Заславець. – 2005. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bukinfo.com.ua/?archdate
3. Управління культури Чернівецької облдержадміністрації / III регіональний фестиваль комедії // Програмка 2006 р.
4. Фещук Н. Золоті оплески не стихають – 2007. / Н. Фещук // Чернівці. – 2007. – 19 жовтня.
5. Росинська О. Золоті оплески Буковини – 2007. Закінчення / О. Росинська // Молодий Буковинець. – 2007. – № 104. – 17–18 вересня.
6. Фещук Н. Фінальні оплески ще не пролунали – 2009. / Н. Фещук // Чернівці. – 2009. – 6 листопада.
7. На фестиваль комедії приїде театр із Мінська // Молодий буковинець. – 2009. – 8 жовтня.
8. Підлужна А. Фаворит «Золотих оплесків Буковини» у Чернівцях – веселий жанр / Алла Підлужна. – 2010 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/316059>
9. Супниця, або Порцелянові пристрасті. Золоті оплески Буковини. – 2011. – // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bukovynaonline.com/zoloti-oplesky-2011-den-1>
10. Чорней В. Ада Роговцева очолить журі фестивалю комедії в Чернівцях-2012 / Валерія Чорней // Молодий буковинець. – 2012. – 20 вересня.
11. Чорней В. Тиждень – тільки комедії-2012 / Валерія Чорней // Молодий буковинець. – 2012. – 5–16 жовтня.
12. Яшан В. Експеримент: Золоті оплески Буковини-2013 / Вікторія Яшан. – 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://geometria.ru/blogs/events/66525>
13. У Чернівцях стартував фестиваль комедії Золоті оплески Буковини-2015 / Погляд. – 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pogliad.ua/news/culture/u-chernivcyah-startuvav-festival-komediyi-zoloti-opleski-bukovini-2015-125522>
14. Кратко Т. «Золоті оплески» нового формату: аншлаги й зауваги-2016. Свято Мельпомени // Тетяна Кратко // Час. – 2016. – № 43 (4748). – 27 жовтня.
15. Кратко Т. Одинадцять «Золоті оплески Буковини» подавали надію-2016. Духовність нації / Тетяна Кратко // Час. – 2016. – №44 (4749). – 3 листопада.

References

1. Polozhennia pro Vseukrainskyi festyval komedii «Zoloti oplesky Bukovyny» 2003 roku. / Zghidno postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy № 529 vid 17 travnia 2001 roku // Arkhiv Chernivetskoho akademichnoho oblasnoho ukrainskoho muzychnoho – dramatychnoho teatru im. Kobylianskoi. – Chernivtsi.
2. Zaslavets, H. Chernihivshchyna staie blyzhche do Bukovyny (2005). – URL: <http://www.bukinfo.com.ua/?archdate>
3. Upravlinnia kultury Chernivetskoi Oblderzhadministratsii / III rehionalnyi festyval komedii// Proqramka 2006 r.
4. Feshchuk, N. Zoloti oplesky ne stykhaiut-2007 (2007) // Chernivtsi. – 19 zhovtnia.
5. Rosynska, O. Zoloti oplesky Bukovyny-2007 (2007). Zakinchennia // Molodyi Bukovynets. – № 104. – 17–18 veresnia.
6. Feshchuk, N. Finalni oplesky shche ne prolunaly-2009 (2009) // Chernivtsi. – 6 lystopada.
7. Na festyval komedii pryide teatr iz Minska (2009) // Molodyi bukovynets. – 8 zhovtnia.
8. Pidluzhna, A. Favoryt «Zolotykh opleskiv Bukovyny» u Chernivtsiakh – veselyi zhanr (2010) / Alla Pidluzhna. – URL: <http://www.day.kiev.ua/316059>
9. Supnytsia, abo Portselianovi prystrasti. Zoloti oplesky Bukovyny-2011. – URL: <http://bukovynaonline.com/zoloti-oplesky-2011-den-1>
10. Chornei, V. Ada Rohovtseva ocholyt zhuri festyvaliu komedii v Chernivtsiakh-2012 (2012) // Molodyi bukovynets. – 20 veresnia.
11. Chornei, V. Tyzhen – tilky komedii-2012 (2012 // Molodyi bukovynets. – 15–16 zhovtnia.
12. Yashan, V. Eksperyment: Zoloti oplesky Bukovyny 2013 (2013). – DOI: <https://geometria.ru/blogs/events/66525>
13. U Chernivtsiakh startuvav festyval komedii Zoloti oplesky Bukovyny-2015 / Pohliad. – 2015. – URL: <http://pogliad.ua/news/culture/u-chernivcyah-startuvav-festival-komediyi-zoloti-opleski-bukovini-2015-125522>
14. Kratko, T. «Zoloti oplesky» novoho formatu: anshlahy y zauvahy-2016. (2016) Sviato Melpomeny // Chas. – № 43 (4748). – 27 zhovtnia.
15. Kratko, T. Odynadtsiati «Zoloti oplesky Bukovyny» podaruvaly nadiiu-2016. Dukhovnist natsii (2016) // Chas. – №44 (4749). – 3 lystopada.